

**SYNTHESIS OF THE CONCEPT
«CREATIVITY – PERFORMANCE – SCIENCE»
IN THE BAYAN-ACCORDION ART OF UKRAINE IN THE XXI CENTURY**

**СИНТЕЗ ПОНЯТТЯ «ТВОРЧІСТЬ – ВИКОНАВСТВО – НАУКА»
У БАЯННО-АКОРДЕОННОМУ МИСТЕЦТВІ УКРАЇНИ У XXI
СТОЛІТТІ**

Suvorov Vasyl

Department of Theory, Music Education and Instrumental Training, Faculty of Preschool Education and Musical Art, Lutsk Pedagogical College of Volyn Regional Council, Ukraine

Nazar Yroslav

Department of Theory, Music Education and Instrumental Training, Faculty of Preschool Education and Musical Art Lutsk Pedagogical College of Volyn Regional Council, Ukraine

ABSTRACT

The article reveals the conceptual and synthesizing component of the musician's personality in the bayan-accordion art of Ukraine in the XXI century. The research phenomenon of modern Ukrainian scientists is illustrated, who intensified their own work on the composition works of the second half of XX – early XXI century. Emphasis is placed on the activities of Viktor Vlasov, Vladimir Zubitsky, Vladimir Runchak, Yaroslav Oleksiv, Andriy Stashevskiy, Volodymyr Saliy, Roman Stakhniv, which skillfully combine «creativity – performance – science», as such contributing to their conceptual position in the light of the musical culture of Ukraine of the XXI century.

Key words: bayan-accordion, Ukrainian composers, creativity, performance, science.

АНОТАЦІЯ

Стаття розкриває понятійно-синтезуючу складову особистості музиканта у баянно-акордеонному мистецтві України у XXI столітті. Унаочнено дослідницький феномен українських науковців сучасності, які активізували власні праці на композиторській творчості митців другої половини XX – початку XXI століття. Акцентовано увагу на діяльності Віктора Власова, Володимира Зубицького, Володимира Рунчака, Ярослава Олексіва, Андрія Стасьєвського, Володимира Салія, Романа Стахніва, котрі вправно поєднують «творчість – виконавство – науку», як такі, що сприяють їхній концептуальній позиції у світлі музичної культури України XXI століття.

Ключові слова: баян-акордеон, українські композитори, творчість, виконавство, наука.

Сучасний етап виконавського мистецтва України має на меті унаочнювати виконання музики через її стильове бачення композитором крізь призму трансформаційного процесу наукового осмислення. Відтак, ми дедалі часто спостерігаємо, коли музику виконують самі автори, подаючи коментарі до своєї творчості та виокремлюють інтерпретування стильових особливостей власного доробку. Такі складові присутні у баянно-акордеонному мистецтві України XXI століття.

Серед сучасних дослідників творчості українських композиторів-баяністів варто відзначити імена Г. Голяки [1], А. Гончарова, А. Душного [3; 15; 16], А. Єрмоєнка [4], Д. Кужелева [5], В. Марченка [6], А. Сташевського [11], Н. Сторонської [12], Ю. Чумака [2], А. Шамігова [13; 14], В. Шафети та ін. Саме останні два десятиліття років, сприяли висвітленню діяльності цілої когорти композиторів (А. Онуфрієнко, М. Різолі, А. Білошицький, В. Власов, В. Зубицький, В. Рунчак, Б. Мирончук, А. Сташевський, В. Куриленко, Я. Олексів, В. Клименко, В. Годлевський, Р. Стахнів, В. Салій, А. Марценюк та ін.) у наукових колах через аналіз їхніх напрацювань, синтезуючих складових митця та виконавця в одній особі, а ряд постатей (Я. Олексів, А. Сташевський, В. Салій) успішно захистили дисертаційні дослідження і тим самим сприяли унаочненню даному синтезу понять «творчість – виконавство – наука».

Предметом дослідження А. Сташевського стала творчість українських композиторів другої половини XX – початку XXI століття, котра виокремилась щодо узагальнених нарисів історії [10], великих жанрів та специфіки виразових засобів [8]. Окремою сторінкою феномену, стало дослідження постаті композитора В. Рунчака [9] в соціумі сучасної України та світу.

Діяльність Віктора Власова, та його розмаїття творчих експериментів у сфері жанрових різновидів окреслена Ю. Чумаком [2]. Масштабно та різнобічно естрадно-джазову складову науково доведено М. Булдою, А. Боженським, В. Янчаком.

Сучасний баянний репертуар на основі творчості Володимира Зубицького віддзеркалює дослідження Г. Голяки [1], а неофольклористичні тенденції аналізує А. Гончаров. Окремі розвідки про творчо-виконавські та організаційні складові постаті Зубицького висвітлюються Д. Кужелевим [5], А. Душним, Я. Олексівим, Г. Савчин, І. Собілем, В. Шафетою.

Баянний доробок А. Гайдєнка та його жанрово-стильові особливості масштабно представлені у працях А. Єрмоєнка [4]. Вплив еволюційних процесів на композиторську творчість, як знаних так і молодих українських митців домінує у наукових спостереженнях Д. Кужелева, Я. Олексіва [7], В. Марченка, А. Душного та Ю. Дякунчака [3], Р. Дидика [16], Н. Сторонської [12] та ін.

Дослідження А. Шамігова зосереджені у царині фольклорного мелосу, як першоджерела творення оригінальної музики для баяна українськими композиторами у жанрі фольклорного неоромантизму, неофольклоризму, нової фольклорної хвилі [13]. Водночас, науковець обґрунтовує стилістично-синтезуючі традиції національно-фольклорного першоджерела, щодо особливостей європейського професійного мистецтва [14].

Останніми роками спостерігаємо тенденцію до написання оригінальної музики, її авторське виконання та своєрідна презентаційна анотація створення самого продукту та його відображення у стильовому співвідношенні. Саме таке триєдине поєднання дає змогу

розкрити художній зміст твору, його глибинну модифікацію та синтезуючий ґрунт наукового фактору.

Яскравим прикладом такого синтезу може слугувати постать одеського композитора **Віктора Власова**. Митець неодноразово на мистецьких зустрічах, майстер-класах та презентаціях презентував власні взірці творчості через виконання на баяні. Так, на одному із майстер-класів (Старий Самбір, квітень 2005) у рамках науково-мистецького проекту «Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва», митець демонструючи власною грою розмаїті джазові особливості свінгування, на прикладі авторської музики, паралельно, супроводжував їх анотаціями і методичними рекомендаціями. Саме такий зв'язок, став складовою наукового осмислення створення музики та її виконання у сфері естрадно-джазової стилістики із проєкцією на написання унікальної праці «Школа джазу на баяні» (Одеса, 2008).

Харківський композитор із донецько-луганськими коріннями, **Андрій Сташевський**, відомий у музичних колах, як яскравий дослідник творчості українських композиторів, автор низки монографій та цілого грона наукових публікацій. Композитор, із яскравою неофольклористичною тенденцією художнього змісту авторського доробку. У певний період (90-ті роки ХХ ст.), він активно концертував, де виконував і власну музику, здійснював науково-музикознавчий супровід та розкривав тонкощі композиторської техніки. Тому, саме «яскраво-виражена особистість митця підкреслена його творчими досягненнями, як виконавця та композитора-новатора, а наукова школа унаочнила фундаментальні дослідження репертуару українських композиторів та можливості сучасного баяна-акордеона в контексті мистецької розмаїтості» [15, 103].

Поєднання тандему «творчість – виконавство – наука» ми зустрічаємо у львівського композитора **Ярослава Олексіва**. Його творча стежина поєднує в собі написання та виконання музики, як соло, так і у якості диригента оркестру. Такі поєднання стали інструментом наукового осмислення. Відтак, на низці концертів (для прикладу: турне осінню 2011) автор виконуючи свою музику, паралельно розповідав про доцільність їх написання, особливості стилістики та затребуваності такого продукту мистецькою спільнотою сьогодення. Домінування творчості у поєднанні з виконавством та науковим підтекстом, стали поштовхом до наукових пошуків та висвітлення їх досягнень через захист дисертаційного дослідження «Рецепція жанрів сюїти і партити в українській баянній музиці другої половини ХХ століття» (Львів, 2011).

Певне анотування та історичні складові із написання творів ми зустрічаємо у композитора **Володимира Зубицького**, який систематично виконує власну музику, як для баяна-соло, так і в поєднанні із фортепіано чи оркестрами різного складу. Такі процеси спостерігаються під час конкурсу «Perpetuum mobile» у Дрогобичі, де митець активно представляє авторську концертну програму, на творчих зустрічах розповідає про своє творче та концертне життя, знайомить із музикою європейських композиторів, тощо.

Композитор **Володимир Рунчак**, активно виступає в якості, як диригента певного колективу із виконанням власної музики, так і лектором у галузі сучасного музичного й композиторського мистецтва. Затребуваність його таланту як композитора – виконавця-диригента – критика, на нашу думку, постає носієм сучасного бачення модернізації музичної мови у полістильовому співвідношенні до глибинного світу пізнання та відчуття, політ у реалії

та фантазії, високого рівня володіння музично-виконавським й композиторським мисленням «Музики про життя» [9].

В останнє десятиліття, активізувалась творчість дрогобицьких композиторів-акордеоністів **Володимира Салія** та **Романа Стахніва**. Перший – постає автором музики для дітей через виконавсько-методичне осмислення, щодо утвердження власної творчості в сучасному навчально-виховному процесі початкової мистецької освіти із проекцією на розкриття художнього образу у класі баяна-акордеона [12]. Другий – komponує творчість для сольного та ансамблевого музикування, демонструючи на власному прикладі авторську музику на концертній естраді (наприклад: авторські концерти в Україні – Дрогобич, Львів, Вінниця, Київ, Житомир, Тернопіль, Терехів, Суми, Ужгород; Литві (Даугавпілс), АР Крим (Сімферополь)), участь та перемоги у конкурсах як автора-виконавця (Дрогобич, Львів, Київ, Луцьк, Ужгород, Белград (Сербія), Харків), аналізує її у власних публікаціях та методичних рекомендаціях посібникового плану [6].

Таким чином, ми прийшли до наступних висновків: поєднання у митця триєдиного співвідношення «творчість – виконавство – наука», постає вагомим компонентом його творчого кредо та певної життєвої позиції; спостереження за особистостями у сфері баянно-акордеонного мистецтва унаочнює понятійний синтез визначення крізь призму власних мистецьких уподобань. Окреслені постаті здійснюють вагомий внесок у творення, відтворення та науково-методичне осмислення авторської музики в соціокультурному просторі України ХХІ століття.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Голяка Г. Камерна музика з баяном Володимира Зубицького в контексті сучасного баянного виконавства. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: зб. наук. праць* / [ред. І. В. Цурканенко]. Харків, 2007. Вип. 19. С. 247–260.
2. Душний А., Чумак Ю. Суспільний резонанс творчості Віктора Власова в мистецькому середовищі сьогодення. *Виконавське музикознавство* / [за ред. М. Давидова]. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М., 2016. Вид. 4-те. С. 147–150.
3. Дякунчак Ю., Душний А. Творчество для баяна-акордеона композиторов Украины конца ХХ начале ХХІ веков: стилевые особенности. *Наука. Искусство. Культура: сб. ст.* Белгород: БГИИК, 2016. Вып. 4 (12). С. 16–24.
4. Єрмоменко А. Жанрово-стильові особливості концерту для акордеона та струнного оркестру «Ecce homo!» Анатолія Гайдєнка. *Future Science Yoush Innovations Digest: International scientific journal*. 2018. Volume 1, Issue 1. Pp. 55–62.
5. Кужелєв Д. Баянна творчість сучасних українських композиторів у контексті сучасних стильових тенденцій. *До 70-річчя кафедри народних інструментів Київської консерваторії (НМАУ) ім. П. Чайковського: зб. наук. ст.* / [ред.-упор. М. Давидов]. Київ: НМАУ, 2010. С. 91–101.
6. Марченко В. Композиторська творчість молодих українських митців для акордеона: жанрово-стильові риси. *Музичне мистецтво ХХІ століття: історія, теорія, практика: зб. наук. пр. інституту муз. мист. Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка* / [заг. ред. та упор. А. Душного]. Дрогобич – Кельце – Каунас – Алмати: Посвіт, 2017. Вип. 3. С. 196–204.

7. Олексів Я. Фольклорно-тематичний матеріал у циклічних творах українських композиторів для баяна. *Наукові збірки ЛНМА ім. М. Лисенка: Музикознавчі студії*. Вінниця: Нова книга, 2006. Вип. 11. С. 108–122.
8. Сташевський А. Великі жанри в українській музиці для баяна (тенденції розвитку в останній чверті ХХ та на початку ХХІ ст.). Луганськ: Поліграфресурс, 2007. 159 с.
9. Сташевський А. Володимир Рунчак «Музика про життя...». Аналітичні есе баянної творчості. Луцьк, 2004. 199 с.
10. Сташевський А. Нариси з історії української музики для баяна. Луганськ: Поліграфресурс, 2006. 152 с.
11. Сташевський А. Хронологія розвитку основних жанрів баянної музики в Україні. *Актуальні питання баянно-акордеонного виконавства та педагогіки в мистецьких навчальних закладах*. Луганськ: Знання, 2006. Вип. 2. С. 115–122.
12. Сторонська Н. Діяльність представника дрогобицької музично-педагогічної школи Володимира Салія в контексті сучасного академічного мистецтва: науковий та композиторський аспекти. *Культура України: зб. наук. пр.* / [М-во культури, молоді та спорту України, Харків. держ. акад. культури; за заг. ред. А. Я. Сташевського]. Харків: ХДАК, 2020. Вип. 68. С. 90–97.
13. Шамігов А. Основні жанрові групи української баянної літератури в контексті зразків фольклорно-орієнтованих композицій. *Актуальні питання баянно-акордеонного виконавства та педагогіки в мистецьких навчальних закладах* / [ред.-упор. та відп. за випуск А. Я. Сташевський]. Луганськ: Поліграфресурс, 2010. Вип. 4. С. 89–93.
14. Шамігов А. Стилїстика та особливості синтезу національно-фольклорних традицій і рис європейського професійного мистецтва. *Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ – ХХІ століть: зб. матер. III Всеукраїнської наук.-практ. конфер. (ДДПУ ім. І. Франка, 19 травня 2010)* / [ред.-упор. А. Душний, Б. Пиц]. Дрогобич: Посвіт, 2010. С. 89–96.
15. Dushniy A. Figure Andriy Stashevskiy in the Context of the Ukrainian Bayan School. *Horizonty umenia 5: Zbornik príspevkov z medzinárodnej vedeckej webovej konferencie 1.11.2018 – 30.11.2018*. Banská Bystrica, 2018. S. 92–105.
16. Dushniy A., Dydyk R. Repertural direction for accordion of the drohobych mysters of Roman Stahniv on the example of creativity. *Horizonty umenia 6: Zbornik príspevkov z medzinárodnej vedeckej webovej konferencie* (20.10.2019 – 01.11.2019). Banská Bystrica, 2019. Режим доступу: https://lookaside.fbsbx.com/file/Dushniy_A%20%26%20Dydyk_R.pdf?token=AWygsUZ2L8rEeo_cd4cxNl-63-L85JnbUaoDk3sXXJ4bRHK_kTUnineULmZF9LwRESxPwhH7kgspW7PlePe4ety708A-k0dUELzQDgeLaYvpvgOYmjijqHPJcKTMRaGvpFKeA-j-XwnmuUYWYBjrpK8AMiMc1do5dHyDUCgce0wyA

REFERENCES

1. Holiaka H. Kamerna muzyka z baianom Volodymyra Zubyt'skoho v konteksti suchasneho baiannoho vykonavstva. *Problemy vzaiemodii mystetstva, pedahohiky ta teorii i praktyky osvity: zb. nauk. prats* / [red. I. V. Tsurkanenko]. Kharkiv, 2007. Vyp. 19. S. 247–260.
2. Dushniy A., Chumak Yu. Suspilnyi rezonans tvorchosti Viktora Vlasova v mystetskomu seredovyschi sohodennia. *Vykonavske muzykoznavstvo* / [za red. M. Davydova]. Nizhyn: Vydavets PP Lysenko M., 2016. Vyd. 4-te. S. 147–150.

3. Dyakunchak Y., Dushniy A. Tvorchestvo dlya bayana-akordeona kompozitorov Ukrainy kontsa XX nachale XXI vekov: stilevyie osobennosti. *Nauka. Iskusstvo. Kultura: sb. st.* Belgorod: BGIK, 2016. Vyp. 4 (12). S. 16–24.
4. Ieromenko A. Zhanrovo-stylovi osoblyvosti kontsertu dlia akordeona ta strunnoho orkestru «Ecce homo!» Anatoliia Haidenka. *Future Science Yoush Innovations Digest: International scientific journal.* 2018. Volume 1, Issue 1. S. 55–62.
5. Kuzheliev D. Baianna tvorchist suchasnykh ukrainskykh kompozytoriv u konteksti suchasnykh stylovykh tendentsii. *Do 70-richchia kafedry narodnykh instrumentiv Kyivskoi konservatorii (NMAU) im. P. Chaikovskoho: zb. nauk. st. / [red.-upor. M. Davydov].* Kyiv: NMAU, 2010. S. 91–101.
6. Marchenko V. Kompozytorska tvorchist molodykh ukrainskykh myttsiv dlia akordeona: zhanrovo-stylovi rysy. *Muzychne mystetstvo XXI stolittia: istoriia, teoriia, praktyka: zb. nauk. pr. instytutu muz. myst. Drohobyskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu im. I. Franka / [zah. red. ta upor. A. Dushniy].* Drohobych – Keltse – Kaunas – Almaty: Posvit, 2017. Vyp. 3. S. 196–204.
7. Oleksiv Y. Folklorno-tematychnyi material u tsyklichnykh tvorakh ukrainskykh kompozytoriv dlia baiana. *Naukovi zbirky LNMA im. M. Lysenka: Muzykoznavchi studii.* Vinnytsia: Nova knyha, 2006. Vyp. 11. S. 108–122.
8. Stashevskiy A. Velyki zhanry v ukrainskii muzytsi dlia baiana (tendentsii rozvytku v ostannii chverti XX ta na pochatku XXI st.). Luhansk: Polihrafresurs, 2007. 159 s.
9. Stashevskiy A. Volodymyr Runchak «Muzyka pro zhyttia...». Analitychni ese baiannoi tvorchosti. Lutsk, 2004. 199 s.
10. Stashevskiy A. Narysy z istorii ukrainskoi muzyky dlia baiana. Luhansk: Polihrafresurs, 2006. 152 s.
11. Stashevskiy A. Khronolohiia rozvytku osnovnykh zhanriv baiannoi muzyky v Ukraini. *Aktualni pytannia baianno-akordeonnoho vykonavstva ta pedahohiky v mystetskykh navchalnykh zakladakh.* Luhansk: Znannia, 2006. Vyp. 2. S. 115–122.
12. Storonska N. Diialnist predstavnyka drohobyskoi muzychno-pedahohichnoi shkoly Volodymyra Saliia v konteksti suchasnogo akademichnoho mystetstva: naukovyi ta kompozytorskyi aspekty. *Kultura Ukrainy: zb. nauk. pr. / [M-vo kultury, molodi ta sportu Ukrainy, Kharkiv. derzh. akad. kultury; za zah. red. A. Ya. Stashevskoho].* Kharkiv: KhDAK, 2020. Vyp. 68. S. 90–97.
13. Shamihov A. Osnovni zhanrovi hrupy ukrainskoi baiannoi literatury v konteksti zrazkiv folklorno-orientovanykh kompozytsii. *Aktualni pytannia baianno-akordeonnoho vykonavstva ta pedahohiky v mystetskykh navchalnykh zakladakh / [red.-upor. ta vidp. za vypusk A. Y. Stashevskiy].* Luhansk: Polihrafresurs, 2010. Vyp. 4. S. 89–93.
14. Shamihov A. Stylistyka ta osoblyvosti syntezu natsionalno-folklornykh tradytsii i rys yevropeiskoho profesiinoho mystetstva. *Narodno-instrumentalne mystetstvo na zlami XX – XXI stolit: zb. mater. III Vseukrainskoi nauk.-prakt. konfer. (DDPU im. I. Franka, 19 travnia 2010) / [red.-upor. A. Dushniy, B. Pyts].* Drohobych: Posvit, 2010. S. 89–96.
15. Dushniy A. Figure Andriy Stashevskiy in the Context of the Ukrainian Bayan School. *Horizonty umenia 5: Zbornik prispevkov z medzinárodnej vedeckej webovej konferencie 1.11.2018 – 30.11.2018.* Banská Bystrica, 2018. S. 92–105.

16. Dushniy A., Dydyk R. Repertural direction for accordion of the drohobych mysters of Roman Stahniv on the example of creativity. *Horizonty umenia 6: Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej webovej konferencie (20.10.2019 – 01.11.2019)*. Banská Bystrica, 2019. UPL: https://lookaside.fbsbx.com/file/Dushniy_A%20%26%20Dydyk_R.pdf?token=AWygsUZ2L8rEeo_cd4cxNI-63-L85JnbUaoDk3sXXJ4bRHK_kTUnineULmZF9LwRESxPwhH7kgspW7PlePe4ety708A-k0dUELzQDgeLaYvpvgOYmjijqHPJcKTMRaGvpFKeA-j-XwnmuUYWIYBJrpk8AMiMc1do5dHyDUCgce0wyA

Contact

Suvorov Vasyl

<https://orcid.org/0000-0002-8288-5978>

teacher-methodologist of the Department of Theory, Music Education and Instrumental Training,
Faculty of Preschool Education and Musical Art

Lutsk Pedagogical College of Volyn Regional Council, Ukraine

accomobile@ukr.net

Nazar Yroslav

<https://orcid.org/0000-0002-6874-8627>

Senior Lecturer of the Department of Theory, Music Education and Instrumental Training, Faculty
of Preschool Education and Musical Art Lutsk Pedagogical College of Volyn Regional Council,
Ukraine